

Tito po dveh letih boja s kominformo dobro vzdržal

Trgovske pogodbe z zapadnimi deželami.—Boj kot
sovjetskega bloka zelo škodoval, toda ni se mu
posrečilo petletke ustaviti.—Odškodnina Angliji

Kaj bo z Jugoslavijo v tem letu? Bo napadena? Ali jo bodo obnemli incidenti — posebno ob madžarski meji, in ob rumunski, bolgarski ter albanski spravi v nevarnost — sovjetske intervencije?

Cemu toliko zanimanja za to deželo?

Vzrok, da uživa Jugoslavija po svetu toliko pozornosti je, ker njen režim s Titom na čelu noče slediti kremlju v vsem kar mu je ukazano. Največ zaradi disciplin v sovjetskem bloku je bil ustavljen kominformacijski biro, ki je nekako nadaljevanje bivše komunistične ali tretje internacionale. Razpuščena je bila Zed. državam in Veliki Britaniji na ljubo med svetovo vojno, ko so bile te tri velesile zaveznice v borbi z osi.

Jugoslovanski partizani so v oni dobi organizirali proti Hitlerjev in Mussolinjevim ljudem sijajen odpor, kakršnega ni v proporciji meri podvezela nobena druga okupirana dežela.

A sedaj pa so prav isti partizani označevani za renegate, za "fasiste", za zapraviljive narodnega bogastva in za izdajce.

V Beogradu so se tem očitkom uprli in označujo vsa taka obročevanja za "klevete", in pa da je Moskva jezna nanje zato, ker hoče Jugoslavijo naprej po svojih načrtih v blagostanje in zato da ne bo služila ne eni ne drugi sili.

Torej ne zapadni, ne vzhodni. Toda propagandna lutka je huda in vsi se zares. Oh, onem pa tudi ekonomska.

Ekonomski bojkot vzhoda se ni obnesel.

Ko sta si prisla Beograd in Moskva v navzkrižje, je kajpada Moskva špela prvo in odločno besedo. Prvič, Tito je bil proglašen za izdajalca socializma in pa da vlada s terorjem, da ljudstvo in z njim, da ne zna gospodariti in da služi imperializmu zapadnih sil.

Propaganda proti "Titovi klikki" — tako jo namreč označuje kominform — je postala bolj ljuta kot pa je "mrzla vojna" med Zed. državami in USSR.

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2196

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

KOLONIJE SE IZMUZAVAJO IZ ROK IMPERIALIZMA DRUGA ZA DRUGO

Po drugi svetovni vojni pa do konca minulega decembra je nastalo po svetu sedem novih držav, ki so bile prej kolonijalne posesti.

Zed. države so prepustile Filipine Filipincem, ki so se borili za samostojnost skoro ves čas od kar jih je naša dežela "osvobodila" izpod španskega imperializma.

In res imajo Filipinci sedaj republiko, svojo suvereno vlado in politično so "neodvisni".

Ekonomska pa so Filipini še vedno ameriška kolonija in bodo dokler se ne izvrši kak preobrat bodisi boljševiškega ali pa fašističnega kova. Kajti filipinska republika je sedaj ekonomsko in prav tako politično na jako šibkih nogah.

Anglija se je v tej dobi odrekla oblasti nad Indijo. Veliko krvi so Indijci prelili v borbi za osvoboditev izpod imperializma Velike Britanije. Končno so zmagali.

Ali so?

Politično — da! Ekonomsko pa so še vedno podložniki imperija njegovega veličanstva kralja Jurija V. In are jim trda. Prvič, ker so si osvobojeni milijoni razdelili svojo ogromno deželo po veri — v hinduistansko Indijo ter v muslimanski Pakistan.

Prva ima kakih 320 milijonov prebivalcev, Pakistan okrog 80 milijonov. A obe deželi bi morali biti ekonomska in politična enota, ako bi hotela graditi svojo osvoboditev tudi na trdni ekonomski podlagi. Ker tega nista storili, sta še vedno v mizeriji in tudi obe v politični zmedi.

Poleg omenjenih so postale po vojni "svobodne" tudi angleški koloniji Ceylon in Burma. In pa Zidje po koncem konca dobili pravico vladati svoj del Palestine suvereno — a imajo pri tem velike težave, ki pa jih upajo prebresti, a jih ne bodo tako lahko, kot so šli davno tega v rešitev preko morja, ki se je razklalo, da so mogli preko, kot pripoveduje biblija.

Tudi Koreja se je "osvobodila" — oziroma je bila osvobodjena po minuli vojni. Polovico od nje je pod ameriško zaščito. Ima svojo vlado po ameriškem vzoru in "svobodno podjetništvo" v nji je na varnem.

Drugi del je pod pokroviteljstvom USSR. V njemu je uvedena socializacija.

Glavni dogodek sedanjih dni pa je osvoboditev Kitajske. Prvič po več stoletjih stoji sedaj res samostojno — saj kar se poraženja starega imperializma tiče.

Iz njeja se je osvobodila in nič več ne bo v njo invazij, kakršne so se dogajale vanjo v prošlosti.

Kako se bo usoglasila nova Kitajska s Sovjetsko zvezo, pa je vprašanje bodočnosti. Ekonomsko je silovito izčrpana. Da-li ji bo mogla USSR zadostno pomagati, tudi tega ne more nihče prerokovati.

Anglija bi rada s sedanjo Kitajsko šla v mirne odnose — namreč v ekonomske in politične, ker to bi bilo dobro za obe deželi.

Zed. države pa so se s podporanjem takozvane nacionalistične Kitajske, kateri je načeljeval Čiang Kaišek, tako kompromitirale, da jim je kar nerodno storiti skok v priznanje zmagovite revolucije, katero so ovirale na njeni poti vojaško in ekonomsko v prid

(Konec na 2. strani.)

Kongres bo polagal račune tudi o sebi

Ker sta dva člana zveznega kongresa vsled goljufij v jeri, se med ljudmi veliko "sušlja" tudi o drugih. Bivši kongresnik May je bil obsojen v zapor, ker je jemal podkupnine od municijskih magnatov, kongresnik J. Parnell Thomas pa zato, ker je imel na plačilni listi na vladne stroške poleg drugih take ljudi, ki niso vršili nobenega dela za vlado razen da so jemali njene čeke ter jih izročali svojemu "delodajalcu" Thomasu, ki jih je izmenjavati ter denar spravil v svoj žep.

Slučaj tega kongresnika je dobil v ameriški javnosti veliko pozornosti. Kajti J. Parnell Thomas je bil načelnik kongresnega odseka za raziskovanje protiameriskih aktivnosti in v tej važni poziciji je pestil pred svojim odsekom filmske igralce radikalnih nazorov, mnoge vladne uradnike, katere je dolžil komunističnega spopništva in zasleval je predstavnike takih organizacij, ki jih je smatral, da so seit komunističnih aktivnosti v tej deželi.

Po njegovi zaslugi je bilo nekaj teh ljudi obsojenih, ne zato

da bi izvršili kak zločin, ampak ker so "kljubovali" kongresu s tem, da njegovi komisiji na razna vprašanja niso hoteli odgovorjati.

Kongresnik Thomas ne bi bil prišel v to kašo, če ne bi odslavljal svoje priletne privatne tajnice ter si najel mlado namesto nje. Vedela je za njegove selarije, ki jih je uganjal s plačili, ker mu je pomagala pri njih. Po odslavljanju ga je zastran maščevanja zatožila pri justičnem departamentu, kar pa ni pomagalo. Zato je vsotar razložila Drew Pearso, ta pa jo je razglasil po radiu in šele tedaj je justični departament pod tem pritiskom stopil v akcijo.

Tako je ta "ultrapatriot" J. Parnell Thomas po dolgem zavlačevanju le prišel na obravnavo, na kateri pa se ni branil, ker njegova krivda je bila preočitna.

Ljudje pa so se vpraševali, koliko drugih takih Thomasov in Mayjev je v kongresu? Že do stokrat so čuli, da imajo na plačilni listi svoje žene, sinove in hčere. Plačuje jih kajpada vladni.

Par senatorjev je vsled tega nedavno zahtevalo, da senatni tajnik Lester Biffle poda točen račun o vseh posameznih senatorjev in kongresnikov — namreč o vseh takih, ki jih vlada plačuje. Biffle je obljubil podati tako poročilo, ki bo na upogled vsakemu članu zbornice in javnosti. Iz njega bo razvidno, koliko pisalnih strojev so si nabavili na vladne stroške, kakšni so njihovi drugi računi in koga imajo v službi na vladni plačilni listi.

Člani kongresa obeh zbornic so si v teku let na stroške davkoplačevalcev dali velike ugodnosti. Imajo zastojnsko zdravniško oskrbo ne samo oni pač pa tudi njihove družine. Imajo prosto vožnjo in stroški so jim plačani. Imajo penzije. In posebno v minulom letu jih je bilo veliko na potovanju po Evropi, večinoma s svojimi ženami, ter "studiral" Marshallov plan. Na ta način so lahko zaračunali vse stroške vladni. In umevno, da so si privoščili vse najboljše in vse tudi drago zaračunali.

Zanimivo bo izvedeti, koga

AFL stopa v novo leto zgolj z zahtevo za zvišanje mezde

V letu 1950 se ameriške delavskemu gibanju ne obeta nič dobrega. Krenilo je skrajno na desno in zahteva samo še zvišanje mezde.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije (AFL) je sklenila v tem letu zastopati dve stvari:

Prvič, splošno zvišanje mezde v vseh obratih, v katerih je priznana, od 7 do 15c na uro. In o čem zahteva, da delodajalec vsled tega ne bi zvišal cen svojim izdelkom, češ, da višje stroške lahko krijejo na druge načine. Z moderniziranjem produkcije, v katerim jim delavce bolj in bolj nadomeščajo stroji, in pa z drugimi produktivnimi izboljšavami, ki jim večajo dohodka.

Torej AFL je mnenja, da se mezde lahko zviša ne da bi bilo ob enem korporacijam potrebno dvigniti cene.

Toda to ne drži.

Dokaz npr. je nedavna poravnava med unijo jeklarskih delavcev ter Steel trustom. Tudi takrat so trdili, da kompanije prav lahko pristanejo v penzije, ne da bi jim bilo treba podražiti produkte tudi za en sam cent.

Jeklarski delavci niso bili deležni niti enega centa zvišanja mezde, temveč le obljube, da bodo delodajalec plačevali po 10c na uro od vsakega pri njih zaposlenega delava v penzijski sklad ter za razne druge zavarovalniške ugodnosti.

Teh podpor, predvsem pokojnine, pa so jeklarski delavci po tej pogodbi deležni šele po 25 letih uposlitve. Torej je bila ta njihova pridobitev "ničeva". A vzlic temu korporacije niso držale besede glede podražitve in so dvignile ceno železu in jeklu od \$4 do \$6 na tono.

AFL se ni iz tega nič naučila. Eksekutiva, v kateri so zelo visoko plačani "unijnski voditelji", pravi, zvišanja cen ne sme biti, a plače naših članov pa se morajo dvigniti.

Predsednik Truman se praska po glavi in si misli: vedno ena in ista povest. Plače se zvišajo npr. sedem odstotkov, potem pa se izdelki podraže vse križem od 10 do 15 odstotkov.

Z zvišanjem mezde gre tudi draginja na lestvi navzgor. Ta udarja vse, ki žive od penzij, od prihrankov ali pa od podpore svojce. Dolar ni več dolar. Po imenu sicer je še, a ne pa v praksi, ker zanj dobiš polovico manj kot pa nekoč. Torej višje plače ne dobajajo vianja cen, in to je, kar bi morale ameriške delavske unije točno preudariti in urediti svojo taktiko tako, da ne bi tičale iz inflacije v še večjo inflacijo.

Seveda, eksekutivi AFL ali (Konec na 3. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Praznikov je do velikonočni konec, božične igrače so otroci že povečini polomili ali pa jih vrgli stran, starši plačujejo obveznosti in tako gre svet iz ene- v naslednji dan prilično po starem.

Mladi fantje, namreč dečki v starosti od kakih pet do deset let se postavljajo z igračnimi revolverji. Ne pokajo dosti in niso nevarni. A če bi starši pomislili, kam lahko njihne otroke take igrače zavedejo — pa bi marsikateri materi in marsikateremu očetu pozneje ne bilo žal, ako bi bila oba sedaj pametna. Ne navajati otrok v igrače, ki so jim v njihovi domišljiji avantura, a ob enem uvod na taka pota življenja, ki se čestokrat zelo slabo končajo. Pa je menda v komercialni družbi vse zastoj. Namreč trud pridobiti ljudi v pamet. Srečas dečka, izgleda nedolžen, ne razume se še na zločine, a že namerja svojo igračno pištolo vate. Ni toliko zameriti sebičnim trgovcem, ker oni so na trgu, da prodajajo to, "kar odjemalci zahtevajo". Ampak čemu naj starši dajejo vzpodbudo svojim sinčkom baš s kupovanjem pištol? Mar ne razumemo, da je to zelena luč v tolovajstva?

American Slav Congress — namreč njegova eksekutiva, je imela v minulemu decembru v Detroitu sejo, ki pa ni bila več to kakor nekoč. Ostala sta v njemu samo še dve veličini — nekdanji predsednik ameriške socialistične stranke Leo Krzycki in pa tajnik George Perinsky. Oba se točno držita nove linije kominforma. Tako je ta takozvani kongres samo še podružnica vnanje politike kremlja. Tega tudi več ne tajita. To sta posebno pokazala z izjavo, ki je bila sprejeta v imenu kongresa, da je "titoizem" strup, izdajalec socializma in slovanstva, hlapec zapadnega imperializma itd. A

prav v Detroitu, pod firmo iste kongresa se je dogodilo — po japonskem napadu na Pearl Harbor, da je bil ustanovljen ta kongres in ko se je potem v nekaj letih razvil v dokaj močno organizacijo, je Tita slavil skoro toliko kakor Stalina. Tajnik Ameriške slovanškega kongresa George Perinsky ga v svojih govorih ni mogel prehaliti. In ljudje so mu ploskali ter vzklkali, "Tito, Tito!" Sedaj pa na tej konferenci, ki ni bila več podobna prejšnjim, pa ob imenu "Tito" — "buuu". Ali se menja- jo časi, ali ljudje? Oboje. Ameriški slovanški kongres je pome- nil veliko več, ko so bili tudi Louis Adamič, Zlatko Baloković ter Etbir Kristan in še mnogi drugi v njemu. A vsi ti so šli s Titom in Ameriški slovanški kongres pa v zaton, neglede kako ga skušata Krzycki in Perinsky se ohraniti na površju. Zanimivo pa je, da sta samo ta dva človeka ostala zvesta vnanji politiki kremlja v njegovi borbi zoper "Titoovo klikko". In pa seveda kar je discipliniranih članov partije. Drugace pa je Ameriški slovanški kongres stvar prošlosti. Bil je ves čas orodje kremlja in tega nismo v tem listu nikoli zanikali.

Ameriška justica je še vedno silno pristranska. Ukradeš par ovce kje na zapadu — pa si obsojen na leta v zapor. Poneveriš nekaj stotakov v banki — spet te sodnik obsodi na dolgo zaporno kazen. Ukradeš kaj malega, pa se ti na sodišču istotako slabo godi. A če pa si kongresnik ali senator, tedaj pa so na sodiščih in na preiskavah s tabo jako vljudni, dajo ti pravico odgagati z obravnavo, in če končno le pride do nje, dobiš nekaj mesecev kazni, morda tudi kaj globe, a vse tako, da ti je že naslednjem tednu lahko vse ali saj napol od- (Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Tako torej stopa Proletarec v svoje petinštirideseto leto. To je za socialistični list kjerkoli dolga doba. Je edini v tej deželi, ki vztraja toliko časa. Židovski "Forward" je sicer starejši, toda je že mnogo let v agitaciji za demokrasko stranko. Svojo bojevitost za socializem je že davno opustil.

"Proletarec" je ni nikoli. Vztrajal je pri svojih načelih v vsakem vremenu in v kakršnihkoli okolščinah.

Imel je težave vse skozi. Vedno borba za obstanek, poleg borbe, ki jo je vršil za koristi delovnega ljudstva in boja proti reakciji.

"Proletarec" je nastal iz potrebe. Bilo je leta 1905. Majhna skupina zavednih slovenskih delavcev se je one dni lotila težavnega dela — pomagati našim kmečkim sinovom in hčeram, ki so se trumona naseljevali v to deželo — iz neznanja v pravilno razumevanje življenja in nešteti težav, ki ga spremljajo.

V jeseni l. 1905 so izdali prvi oklic za ustanovitev novega lista in januarja l. 1906 je izšla prva številka. Prve dve leti je bil Proletarec mesečnik in od tedaj dalje tednik.

Z naročnino in oglašje se ni nikoli mogel vzdrževati. Vedno je bilo treba posebnega sklada, da mu je bil obstanek omogočen. In tako je tudi sedaj.

V tem jubilejnem letu Proletarca bomo morali podvzeti dobro zasnovano organizirano akcijo — bodisi v zbiranju prispevkov v tiskovni sklad in izdati bomo posebno JUBILEJNO številko.

Vse to bo zahtevalo veliko truda in požrtvovalnosti. A naloge smo zmogli v prošlosti in jih bomo sedaj.

"Proletarec" je šel že skozi silovite borbe. Nasprotniki v nazadnjaških, v razkolniških in v renegatskih vrstah niso štedili s sredstvi v naporih, da ga spravijo s poti. Ustanovili so v tej dobi par listov izrecno z namenom, da bi uničili Proletarca. Največji tak poskus je bil narejen po prvi svetovni vojni. Toda njihove nakane so se izjalovile.

Mi smo še na pozorišču. In zvesti programu, radi katerega je bil "Proletarec" ustanovljen.

Torej naprej z našim delom v nov jubilej "Proletarca"!

Z UPRAVNIKOVE MIZE

(Konec z 2. strani.)

in resno bolan, vendar nekaj ima še zdravega v sebi in to je volja — katera se ne ukloni, če tudi telo odpoveduje in hira. Zelimo, da bi volja zmagala, a ob enem pa upravniki tudi odsvetujejo, da če ni prav trden, je pozimi nevarno iti "čez hribe doline, čez strme vrhe", kot pravi ona pesem. Mogoče bo spomladu lahko dvakrat toliko dobrega naredil z isto energijo, kot sedaj.

Harwick, Pa. — Mary F. Prasnikar, ki se je vrnila iz starega kraja, se je oglasila in želi vsem srečno novo leto. Gotovo bo pozneje kaj več pisala o vtisih, ki jih je dobila v stari domovini.

Zdaj bosta pa prav gotovo tudi naša Čikazana, to je Milan Medvešek in Mirko Kuhel, kmalu doma. Mogoče prej, ko boste čitali te vrstice.

Presneti stari kraj: Vsak želi iti tja pogledat, pa vsak se nekako oddahne, ko pride nazaj; saj vsi oni, ki sem jih do zdaj srečal. Zdi se mi, da za Amerikance stari kraj tudi zdaj ni privlačen. Četudi tukaj ni vsem dobro, pa se saj lahko pridušas brez da bi se ti zgodilo kaj zalega. Tam pa pravijo, da če se kaj repenciš, da te denejo pod ključ, da si jezo ohladiš.

Ta teden sem čital pismo, ki je prišlo iz domovine. Pisano je o nekem rojaku, ki ga dobro poznam, bil je dober narodnjak, saj takrat ko sem bil jaz v domovini je vedno trdil, da je treba spremembe. Kot sem čul pozneje, da je tudi doprinesel svoj del v osvobodilnem gibanju. Zdaj pa pismo pravi, da je zaprt, s pripombo, da dolgočas mu ni, ker ima dovolj tovaršev v ječi. Pravijo, da ne vedo zakaj je pod ključem. Sodijo, da najbrž zato, ker ni zmogel oddati odmerkov, ki so mu bili odločeni. Včasih so rekli — da "kar ni, še vojska ne vzame". Ej — težko jih je razumeti. Ni dobro kadar brat brata zapira. Saj si oba želita svobodo. Kje in kdaj jo bosta dosegla, če se ne bosta nikdar sporazumela? Narod je na svoji zemlji gospodar — a kako

Tom Bešenič

Spet smo izgubili enega izmed pionirjev, ki je bil v naših vrstah od početka. To je Tom Bešenič, ki je že mnogo let živel v Detroitu.

Po rodu je bil Hrvat. V Ameriko se je priselil že dolgo tega. Udeleževal se je med Hrvati, Slovenci in Srbi. V društvenem življenju pa se je osredotočil v Hrvatski Bratski Zajednici (ona leta se je imenovala Hrvatska Narodna Zajednica), v kateri je postal glavni predsednik.

V nji je bil vodja socialistične struje ter uspešno vodil bitke s konservativnimi narodnjaki, ki sta jih vodila don Niko Gršković, Josip Marohnič in drugi.

Pokojni Tom Bešenič je bil po ustanovitvi Jugoslovanske socialistične zveze zelo delaven v nji ter ji s svojim vplivom v napredovanju veliko pomagal.

Naročnik Proletarca je bil od početka in ima še sedaj plačnega precej za naprej. Minula leta se vsled starosti in utrujenosti ni v javnem življenju več udeleževal. A bil je naš prijatelj in kadar je nam kaj pisal — je nas vzpodbujal — češ, nekdo mora nadaljevati!

Casten mu spomin. Preostalih naše iskreno sočutje.

gospodari — ako so res ječe polne, v dobi ko delovcev primankuje — zelo primankuje?

Ej — narod moj. Želim ti srečno novo leto, želim da bi spoznamo delati v dobrobit vsega naroda. Ne obsojam nikogar, ker ne vem kaj in zakaj se vse to godi. Vem pa, da vsak misli, da dela prav, pa naj bo oni, ki je zaprt, ali pa tisti, ki zapira. Kdo je v pravem? Kdo more pravično razsoditi? Težko je narodu v domovini, težko je nam, ko čujemo to in ono posebno od onih, ki so domovino obiskali. Ako se bo narod sam med seboj prepiral, se bo kdo drugi okoristil na njegov račun. Bodimo bratje med brati saj v novem letu!

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

pušeno. To roparje v nižinah podžiga k še večji energiji v zločinških dejanjih — češ, ako me dobe, pa naj bo kar bo! Torej je bolje, da se potrudim dokler bo šlo. Imamo pač razredno justico, ne pa še justice, ki je v razredni družbi sploh biti ne more.

Roparja, ki od svojih z revolucijem ali pa s kakim drugim izsiljevanjem ne plača od nepošteno pridobljenega denarja zvezni vladi dohodninskega davka, pošlje davčni urad (internal revenue) v ječo, potem ko od njega vse iztirja. A z bogatimi goljufi pa se "pobota". Plačajo v večini vseh ostanejo v svobodi. Neki bogataš, ki je vlado ogoljufal na dohodninskem davku za več milijonov, se je pred par meseci "spokorjen" vrnil v Ameriko — bil je na begu pred našo justico več let — a prej je dobil zagotovilo, da ne bo šel v ječo — le davek s kazenskimih dokladami naj plača. Malo manj pripravnosti za tako milostno postopanje je imel v našem mestu Alvin E. Sandroff. Star je šele 47, pa je naredil milijone dobička v trgovini s stari papirjem. Na davčnem uradu je bil obtožen, da je ogoljufal zvezno vlado za \$1.267.512 na dohodninskem davku in enkrat prej za \$808.226. To je precejšen pehar dolarjev. A mož se je pobotal, obljubil plačati kar je cesarjeva in dobil je dve leti zapor. Ker je bogat, mu v njemu ne bo sile in ker je ob enem vsak tak jetnik "lepega vedenja", ga kmalu izpuste. Značilno pri vsem tem je to, da je v trgovini s stari papirjem veliko denarja. Kajti če vlado ogoljufas kar za tri milijone dohodninskega davka, koliko je zraven še drugega dobička! Ni čudno, da se uradniki davčnega urada tako trudijo, kako bi izsledili vse take "goljufe", ki so patriotični le na 4. julija, ne pa v marcu, ko je treba plačati dohodninski davek. Toda če bi vse izsledili, ki varajo strica Sama — bi bilo zapornih celic veliko premalo. Zato se davčni uradniki in oni, ki so plačali premalo davka, običajno kar med sabo in na prijateljski način pobotajo.

Litvinka Grazina Simkus, stara 31 let — begunka, ki živi sedaj v Čikagu, je poslala Stalinu k njegovemu 70-letnemu rojstnemu dnevu sveto pismo v dar. Pravi v pismu, da je dobil daril, kot je poročal radio Moskva, v vrednosti pet milijonov dolarjev. Bržkone jih je in potem vse razdal, ker zase jih ne potrebuje. A tudi sveto pismo, ki ga mu je poslala gospa Grazina Sim-

kusova, mu je bilo odveč. Saj je Stalin bil vendar "lememator" — torej se je biblije že v mladosti naučil. A ne tako, da bi bilo cerkvi všeč, kar je tudi Litvinski v korist, četudi Grazina te resnice še ne more zapopasti.

Tito po dveh letih boja s kominformo dobro vzdržal

(Konec s 1. strani)

vi vrsti baker in svinec, da je les ter razna žita za krmo živini, Anglija pa bo pošiljala v zemeno stroje, izdelke iz volne, cvrni, medikalije, kavčuk itd.

Angleški interesi odškodovani
Vlada v Beogradu pa je morala dati Angliji eno koncesijo: plačati mora angleškim investitorjem, ki so bili delni ali pa popolni lastniki raznih podjetij v predvojni Jugoslaviji, p o \$1.416.800 na leto skozi osem let.

Slično pogodbo glede odškodnin za podržavljeno tujo imovino je predlaskem Jugoslavija sklenila tudi z Zd. državami, ker drugače ne bi dobila nazaj nič svojega zlata, ki ga je med vojno dala Petrova vlada shraniti v naši deželi, da ni prišlo Musooliniju in Hitlerju v roke. Kominformin tisk pravi, da je Tito jugoslovanske prirodne vires s tem prodal angleškim ter ameriskim imperialistom, a ljudstvo v Jugoslaviji ima po vseh znamenjih zaupanje v Tita.

Zasedanje skupščine

Po sklenitvi trgovske pogodbe z Anglijo je bila sklicana skupščina obeh zbornic na skupno zasedanje, ki se je pričelo dne 26. decembra. Vlada ji je sporočila radostno vest, da je budžet balanciran in da znašajo vladni dohodki v letu 1949 520 milijonov dolarjev več kakor pa stroški.

Iz razpoloženja poslancev na tem zborovanju so ameriški reporterji dobili vtis, da ima Tito med narodom ugled kot ga je imel in da je v njegovem boju s kominformom z njim zbornica in ljudstvo.

A propaganda sama na sebi te ne ubije, a hujše je, kadar si ekonomsko potisnjen ob steno.

Cim je Tito s svojo "kliko" dejal, da ne bo šel nikamor prositi odpuščanja, mu je Moskva napovedala ekonomski bojkot, ki je bil za Jugoslavijo silovit udarec. Kajti vse njeno gospodarstvo je bilo navezано na trgovino z državami sovjetskega bloka.

Rusija je ustavila ves svoj dovoz v Jugoslavijo in enako je storila Čehoslovaška, Madžarska, Bolgarija in Romunija. In tudi Albanija je zaprla svoje meje ter pričela v Tirani z obravnami proti "titovcem", kakor jih je Madžarska in pa čehoslovaška ter madžarska vlada.

Jugoslovanska petletka je prišla vsled tega v klešče — a čudo, ni vzelo dolgo, ko se je iz njih izmuznila saj v toliko, da je nadaljevala z gradnjo onih podjetij svojega petletnega načrta, v katerih si je pomagala s potrebnim blagom iz svoje lastne produkcije.

Medtem, ko je zapadni svet pričakoval, da bo Tito padel pod pritiskom svojih bivših zaveznikov, ki so ga vse hkrati zavrgle, pa je ostal na krmilu.

Svet je izprevidel, da ga blok kominforminirnih držav ekonomsko in s propagando ne bo mogel vreči — mogoče pa bi mu bilo to le s silo.

Obmejni incidenti, največ ob madžarski in jugoslovanski meji, so bili podžigani, a v Beo-

gradu so se zavzeli rajše take insulte prenesti kakor pa da bi napravili kak skok, v katerem bi dobila Moskva pretvezo za oboževano intervencijo. Npr., vse države kominforma imajo med sabo pogodbo prijateljstva ter medsebojne zaščite. Cim-bi bila ena izmed njih napadena, bi ji priskočile vse druge na pomoč.

AFL stopa v novo leto zgolj z zahtevo za zvišanje mezde

(Konec s 1. strani)

odboru CIO je lahko reči, da delodajalec lahko dajo višje mezde ne da bi jim bilo treba dvigniti cene. A to se v praksi nikoli ne dogodi. Tebi cent zvišanja, meni dva pennyja več dohodkov. Namreč, ako ti da tvoj boss dajm več na uro, si bo zase vzel dva.

Prav malo pa se unije zanimajo za nek drug problem — za nevarnost nove depresije, recesije ali kakor jo že hoče kdo imenovati.

Eksekutiva AFL sama priznava v svojem novoletnem poročilu, da bo število brezposelnih v letu 1950 doseglo 5.100.000, ali milijon več kot jih je bilo v letu 1949.

Mnogi drugi "eksperti" preokujejo, da če se Marshallov plan izjalovi, in če bomo izgubljali na vplivu in v trgovskih odnosih po svetu toliko kot do sedaj, je nevarnost za naš gospodarski sistem ogromna. Zd. države sedaj sicer veliko prodajo, a še vedno pa razdajajo zastoj, v nadi, da le na ta način jim bo mogoče ohraniti stari gospodarski red.

AFL je izdala tudi politično poročilo. Letos bodo namreč kongresne volitve in gre se, za "delavske prijatelje". Naštela je 107 članov kongresa, ki so v raznih vprašanih glasovali tako, da delavstvu ni bilo v korist.

Dan jim je namig, da se do prihodnjih volitev še lahko poboljšajo, če hočejo, da bodo znova izvoljeni. Pa se menda za ta stvarila kaj malo zanimajo. Večina bodi poslani nazaj v kongres baš zato, ker glasujejo "protidelavsko". Ob konservativnostni ameriških unij v njihovi takozvani "politični" akciji človek sploh ne more kaj drugega pričakovati.

A prej ali slej bo resno delavske politično gibanje v Zd. državah spet zaživelo, takšno, kakršnega je tako sijajno in z velikim uspehom propagiral pokojni Eugene V. Debs.

Mary F. Prasnikar se vrnila

Iz starega kraja se je vrnila Mary F. Prasnikar. Njen dom je v Harwicku, Pa. Sem je dospela 19. decembra in pismo pa nam je poslala z doma dne 26. decembra. Bila tam v imenu SNPJ.

Pravi v njemu, da pozdravlja vse čitatele Proletarca, članstvo SNPJ ter poslušalce njihovega radio programa. Vošči vsem srečo v novem letu in enako mi nji!

Občni zbor SDC bo 27. januarja

Chicago, Ill. — Občni zbor delničarjev Slovenskega delavskega centra se bo vršil v petek 27. januarja, v uradu na 2301 So. Lawndale Ave. Prične se ob osmih zvečer.

Frank Alesh, predsednik

LISTNICA UREDNISTVA
Tudi ta številka je morala biti zaključena že v petek 30. decembra, ker je bil ponedeljek 2. januarja praznik in tiskarna ni obratovala. Vse, kar je zaostalo, bodisi vsled preobloženosti in počasnosti pošte, ali pa vsled predčasne zaključitve lista, bo objavljeno v prihodnji številki.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglasa, pišite upravništvu za pojasnila.

Moč in vpliv socialističnega gibanja je v preudarnosti, iskrenosti, načelnosti in v prepričanju. Brez teh svojstev se kompromitira in diskreditira. Nasprotniki pazijo baš na take hibe in potem kažejo nahje skozi povečalno steklo, če niso že samo na sebi dovolj velike.

Dobro pravilo: Besede mičejo, vzgledi vlečejo!

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Razred, ki je bil prej tako negiben, tako ves pod vtisom nečesa grozečega, se je sprostil in ni ga bilo mogoče več zadržati. Zdelo se je, da so pozabili na one resne, razdražene ljudi spredaj in da obračunavajo med seboj, zakaj zdaj niso več gledali naprej, temveč so se obračali drug k drugemu. Nihče ni dvigal roke, ne čakal, da pride na vrsto, in nenadoma je postalo vprašanje maše in Gize postranske stvar, govorili so o nečem drugem.

Kaplan je bil brez moči, da bi zajezil to povodenj, še manj pa, da bi napeljal vodo na svoj mlin! Mlade duše so iztresale pred mrkim tribunalom svoje bridkosti trpljenje in težave svetoivanovske zemlje. Glavni tribunal je moral slišati, kako je Stuhlec očital Vargi, da se je "v štali skotil", da je nezakonski otrok, da so razcapanci, drugim, da jim je oče pijanec, in bog ve, kaj bi še prišlo na dan, da ni Giza rekla odločno:

"Zdaj pa mir, otroci! Sedite!" Kakor bi odrezal so razen Stuhca vsi sedli. "Tudi ti, Stuhlec! Misli, da ti bom pošiljala prošnjo!"

Stuhlec se je ozrl po gosposdi, nato pa potuhnjeno sedel, ker ga ni nihče ohrabil. Ko je slišal Gizin glas, se je zmedel. Tega glasu se je vedno bal. — Gosposde spredaj so molčali, nekaj mučnega je leglo nadnje, dokler ni nadzornik rekel:

"Gospod Magdič, zdi se mi, da ne bomo prišli nikamor. Ali se vam zdi potrebno, da bi še spravešali?"

Magdič je nekaj časa molčal, pa nazadnje je dodal: "Mislim, da bi vendarle morali vedeti, kaj je bilo..." "Tedaj je nadzornik vstal in stopil po razredu.

"Povej!" je poklical neko dekletce, "ali se spominjaš, da je gospa učiteljica rekla, da ni treba hoditi k maši, ker ni boga?"

Dekletce je zardelo in ni mogla spraviti iz sebe glasu.

"Ančka, nič se ne bo!" ji je zaklical fantovski glas od zadaj.

"Niso rekli," je tedaj zajeljalala.

"Kako pa so rekli?" Nesrečno dekletce se jo ozrlo po drugih, nato pa dejala: "Rekli so, da se nekateri tako vedejo v cerkvi, kakor bi bili v štali. In da tisti, ki ne dajo miru drugim in samo nagajajo, naj rajši doma ostanejo, ker cerkev ni hlev."

"Nič drugega?" je vprašal nadzornik. Dekletce je odkimalo. Tudi drugi so tako izpovedali. Nadzornik se je ozrl po Magdiču in zmignil z rameni. Rekel je:

"Gospa, molite z otroki in jih spustite domov. Pridite v konferenčno sobo." Nato je odšel s kaplanom in Rožmanom.

Ko je Giza ostala sama z otroki, se je ozrla po njih. Tri in štiriideset otrok, deset- do desetletnih, je strmelo vanjo, kakor bi pričakovalo eno samo besedo iz njenih ust. Slutili so, da se je odigralo nekaj velikega, česar pa niso mogli doumeti. Tedaj je rekla mirno, a vendar s toplim glasom:

"Dobro, otroci. Ostanite vedno poštene in odkritosrčni! — Molite! Bilo je tako skopo, a so čutili, da je bilo nekaj velikega.

Mlada reka se je razlila po cesti in od tod dalje na vse strani po fari, po eno uro daleč do dolin in klančih, kjer je takrat bilo toliko cvetja.

3

V konferenčni sobi so okrog nadzornika in kaplana bili zbrani vsi učitelji. A med njimi je vladal zlovesč molk, čeprav so že vsi vedeli, kako je bilo. Zakaj bolno radovedna Manca si ni mogla kaj, da bi ne priskuškvala pri durih Gizega razreda.

"Kaplan jo je dobil po grbi!" je vzkliknila, ko je pred onimi stopila v konferenčno sobo. Prele-

ji je pomignil na Smona, ki je stal ob strani. "Oh, naj pa špiclaja," je odvrnila na ta namig. "Saj jih je tudi sam dobil, češ kako hodi žret k Stuhčevim!" Smon se je zdrznil in prislusnil. Odvrnil je:

"Kaj pa to tebi mar?!"

"Hm," je nadaljevala Manca nezadržano, "saj so otroci povedali, da so Stuhčeva mati že klali kokoši, da se bo pri njih danes žrlo!" Vsi so postali radovedni, a Manca se je nenadoma spomnila, da bo Pavla zvečer na sestanku z nadzornikom.

Vstopili so nadzornik, Rožman in Magdič. Nekaj minut za njimi je prišla Giza. Bila je sicer mirna, a Manca je opazila, da je to le videz. Pomignila ji je in ji dala prostor ob sebi. Konferenca se je začela v mučnem ozračju. Nadzornik je govoril sprva zelo splošno, o vseh, a so vsi čutili, da je to docela postransko, glavno, Giza, šele pride. In res je kaj kmalu zavel na to pot.

Dejal je, da že dalj časa prihajajo pritožbe zaradi gospe Klemenčeve, da širi komunistem ne le po fari, marveč celo med šolsko mladino. Bil je prepričan, da je kak nesporazum vmes, zlasti, ker se ljudje ne morejo sprizniti z njo. Žal jim gospa sama daje priložnost, ker ne hodi k maši in jih s tem tako rekoč izjiva. Učitelj se mora prilagoditi krajevnim navadam, a gospa se očitno ni hotela. Vendar je potrpel z njo, da bi ji ne otežil življenja. Zgodil se je tudi kaj mučen incident v gostilni, ki ne dela časti ženski, prav gotovo pa ne učiteljici. Učitelj mora braniti svoje dostojanstvo, a ne s pretepanjem! Vendar je molčal. Pa je prišlo še hujše! Odločil se je, da pojde sam, namesto komisije, ker je upal, da ni tako hudo. Priznati mora, da je zadovoljen, ker se ni prenelagil s komisijo, zakaj izkazalo se je, da stvar ni tako strašna, marveč da gre za nesporazum. Otroci so — in ni jim zameriti — napravili iz mušice konja, zaradi česar ponovno svari učitelje, naj pazijo na vsako besedo. Otroške duše drugače dojemajo kakor stari ljudje. Pa se celo tako zgodi, kakor v tem primeru, ko je gospa hotela dobro, otroci pa so

Če mi nihče drugi noče braniti moje ženske časti in učiteljske časti, si jo bom sama, pa naj vam to, gospod nadzornik, ugaja ali ne.

napak razumeli, in si zapor. le nebstveno, naj namreč hodijo k maši. Gospo popolno razume. Glede pouka ji nima kaj očitati, otroci so dobro znali. Pač pa je opazil, da je gospa nervozna, kar mu je popolnoma razumljivo, ker je bila brez službe in zdaj še ti, ne docela opravičeni očitki. In ker bi vse to lahko slabo vplivalo na nadaljnji pouk, ji predlaga, naj zaprosi za štirinajstdnevni dopust, da si odpočije. On sam bo priporočal, da se ji ta dopust odobri. Na uspehu ji sicer čestita, želi pa in pričakuje, da se poslej kaj podobnega ne bo ponovilo.

Giza je mirno poslušala njegov govor, ko pa je prenehal, je prosila za besedo. "Zakaj," je dejala med drugim, "kar tako ne morem prek vseh teh očitkov. Ne želim, da bi me gospod nadzornik hvalil, ker ne delam zaradi pohvale, temveč, da bi se ljudje izobrazili. Prosvetna politika se lahko spreminja, jaz pa kot učiteljica moram delati tako, da bo ljudstvu najbolj koristno. Ko sem prihajala k Svetemu Ivanu, nisem želela, da bi me čakali z godbo in govori. Pač pa sem želela in upala, da me pustijo pri miru. Hotela sem dostojno opravljati svojo dolžnost. A še preden sem prišla sem, so tu ljudje o meni vedeli že mnogo neverjetnih zgodb. In potem po vrsti sama potikanja in izživljanja. K maši res ne hodim, razen, kadar pride name red, da pazim na otroke. A nikomur na ljubo ne bom hodila hinavčit v cerkev! Dovož žalostno je, da mora učitelj igrati pred ljudmi pajaca. Zato pa danes učitelj tudi nima nikake časti pa tudi nikakega značaja. Moral bi biti ljudski vzgojitelj, ne pa njegov hlapec! Ne vsiljujem se ljudem, da bi jim kazala pot, a za njimi capljati tudi ne morem! Kar še pa tiče tistega pretepa v gostilni, kamor nisem želela iti, najmanj pa, da bi tam pijančevala, povem samo, da bom vsakogar, ki bi me izžival na tako sramoten in nedostojen način, pa bodi to potem navaden mežnar, ali grof, tako vsekala, da ga bo minilo veselje brisati se ob me kot da sem kunja.

(Dalje prihodnjič)

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: Canal 6-7172-6-7173

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1950

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

THRU THESE MANY YEARS WE HAVE KEPT FAITH:

With Safety for Your Savings,

With Good Dividends, Twice Each Year

Thus, We Merit Your Continued Participation in 1950

Jugoslav Savings & Loan Association

2610 SOUTH LAWDALE AVENUE

Chicago 23, Illinois

Lawndale 1-2344

JOSEPH OVEN, President
ANTON TROJAR, Vice President

DONALD J. LOTRICH, Secretary
ERNEST J. DRESHAR, Ass't. Secretary

JACOB ZUPAN, Treasurer

Established January 15, 1919

Assets Over 3 Million Dollars

Z UPRAVNIKOVE MIZE

(Konec z 2. strani.)

in resno bolan, vendar nekaj ima še zdravega v sebi in to je volja — katera se ne ukloni, če tudi telo odpuveduje in hira. Želim, da bi volja zmagala, a ob enem pa upravnik tudi odsvetuje, da če ni prav trden, je pozimi nevarno iti "čez hribe doline, čez strme vrhe", kot pravi ona pesem. Mogoče bo spomladi lahko dvakrat toliko dobrega naredil z isto energijo, kot sedaj.

Harwick, Pa. — Mary F. Prasnikar, ki se je vrnila iz starega kraja, se je oglasila in želi vsem srečno novo leto. Gotovo bo pozneje kaj več pisala o vtisih, ki jih je dobila v stari domovini. Zdaj bosta pa prav gotovo tudi naša Čikažana, to je Milan Medvešek in Mirko Kuhel, kmalu doma. Mogoče prej, ko boste čitali te vrstice.

Presneti stari kraj: Vsak želi iti tja pogledat, pa vsak se ne tako oddahne, ko pride nazaj; saj vsi oni, ki sem jih do zdaj srečal. Zdi se mi, da za Amerikance stari kraj tudi zdaj ni privlačen. Četudi tukaj ni vsem dobro, pa se saj lahko pridruži brez da bi se ti zgodilo kaj zalega. Tam pa pravijo, da če se kaj repenčiš, da te denejo pod ključ, da si jezo ohladiš.

Ta teden sem čital pismo, ki je prišlo iz domovine. Pisano je o nekem rojaku, ki ga dobro poznam, bil je dober narodnjak, saj takrat ko sem bil jaz v domovini je vedno trdil, da je treba spremembe. Kot sem čul pozneje, da je tudi doprinesel svoj del v osvobodilnem gibanju. Zdaj pa pismo pravi, da je za prpt, s pripombo, da dolgočas mu ni, ker ima dovolj tovarišev v ječi. Pravijo, da ne vedo zakaj je pod ključem. Sodijo, da najbrž zato, ker ni zmogel oddati odmerkov, ki so mu bili odločeni. Včasih so rekli — da "kar ni, še vojska ne vzame". Ej — težko jih je razumeti. Ni dobro kadar brat brata zapira. Saj si oba želite svobodo. Kje in kdaj jo bosta dosegla, če se ne bosta nikdar sprijela? Narod je na svoji zemlji gospodar — a kako

gospodari — ako so res ječe polne, v dobi ko delovcev primanjkuje — zelo primanjkuje?

Ej — narod moj. Želim ti srečno novo leto, želim da bi spoznamo delati v dobrobit vsega naroda. Ne obsojam nikogar, ker ne vem kaj in zakaj se vse to godi. Vem pa, da vsak misli, da dela prav, pa naj bo oni, ki je zaprt, ali pa tisti, ki zapira. Kdo je v pravem? Kdo more pravično razsoditi? Teško je narodu v domovini, težko je nam, ko čujemo to in ono posebno od onih, ki so domovino obiskali. Ako se bo narod sam med seboj prepiral, se bo kdo drugi okoristil na njegov račun. Bodimo bratje med brati saj v novem letu!

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

puščeno. To roparje v njihah podžiga k še večji energiji v zločinških dejanjih — čes, ako me dobe, pa naj bo kar bo! Torej je bolje, da se potrudim dokler bo šlo. Imamo pač razredno justico, ne pa še justice, ki je v razredni družbi sploh biti ne more.

Roparja, ki od svojih z revolucijam ali pa s kakim drugim izsiljevanjem ne plača od nepošteno pridobljenega denarja zvezni vladi dohodninskega davka, pošlje davčni urad (internal revenue) v ječo, potem ko od njega vse iztirja. A z bogatimi goljufi pa se "pobota". Plačajo in večinoma vsi ostanejo v svobodi. Neki bogataš, ki je vlado ogoljufal na dohodninskem davku za več milijonov, se je pred par meseci "spokorjen" vrnil v Ameriko — bil je na begu pred našo justico več let — a prej je dobil zagotovilo, da ne bo šel v ječo — le davek s kazenskimimi dokladi naj plača. Malo manj prikladnosti za tako milostno postopanje je imel v našem mestu Alvin E. Sandroff. Star je šele 47, pa je naredil milijone dobička v trgovini s starim papirjem. Na davčnem uradu je bil obtožen, da je ogoljufal zvezno vlado za \$1.267.512 na dohodninskem davku in enkrat prej za \$808.226. To je precejšen pehar dolarjev. A mož se je pobotal, obljubil plačati kar je cesarjevega in dobil je dve leti zapora. Ker je bogat, mu v njemu ne bo sile in ker je ob enem vsak tak jetnik "lepega vedenja", ga kmalu izpuste. Značilno pri vsem tem je to, da je v trgovini s starim papirjem veliko denarja. Kajti če vlado ogoljufaš kar za tri milijone dohodninskega davka, koliko je zraven še drugega dobička! Ni čudno, da se uradniki davčnega urada tako trudijo, kako bi izsledili vse take "goljufe", ki so patriotični le na 4. julija, ne pa v marcu, ko je treba plačati dohodninski davek. Toda če bi vse izsledili, ki varajo strica Sama — bi bilo zapornih celic veliko premalo. Zato se davčni uradniki in oni, ki so plačali preveliko davka, običajno kar med sabo in na prijateljski način pobotajo.

Litvinka Grazina Simkus, stara 31 let — begunka, ki živi sedaj v Čikagu, je poslala Stalinu k njegovemu 70-letnemu rojstnemu dnevu sveto pismo v dar. Pravi v pismu, da je dobil daril, kot je poročal Radio Moskva, v vrednosti pet milijonov dolarjev. Bržkone jih je in potem vse razdal, ker zase jih ne potrebuje. A tudi sveto pismo, ki ga mu je poslala gospa Grazina Sim-

kusova, mu je bilo odveč. Saj je Stalin bil vendar "lemenator" — torej se je biblije že v mladosti naučil. A ne tako, da bi bilo cerkvi všeč, kar je tudi Litvinski v korist, četudi Grazina ter resnice še ne more zapopasti.

Tito po dveh letih boja s kominformo dobro vzdržal

(Konec s 1. strani)

vi vrsti baker in svinec, dalje les ter razna žita za krmno živino, Anglija pa bo pošiljala v zameno stroje, izdelke iz volne, evirni, medikalije, kavčuk itd.

Angleški interesi odškodovani — Vlada v Beogradu pa je morala dati Angliji eno koncesijo: plačati mora angleškim investitorjem, ki so bili delni ali pa popolni lastniki raznih podjetij, v predvojni Jugoslaviji, po \$1.416,800 na leto skozi osem let.

Slično pogodbo glede odškodnin za podražljeno tujo imovino je predlaskem Jugoslavija sklenila tudi z Zed. državami, ker drugače ne bi dobila nazaj nič svojega zlata, ki ga je med vojno dala Petrova vlada shraniti v naši deželi, da ni prišlo Musooliniju in Hitlerju v roke. Kominformin tisk pravi, da je Tito jugoslovanske prirodne vires s tem prodal angleškim ter ameriškim imperialistom, a ljudstvo v Jugoslaviji ima po vseh znamenjih zaupanje v Tita.

Zasedanje skupščine

Po sklenitvi trgovske pogodbe z Anglijo je bila sklicana skupščina obeh zbornic na skupno zasedanje, ki se je pričelo dne 26. decembra. Vlada ji je sprejela radostno vest, da je budžet balanciran in da znašajo vladni dohodki v letu 1949 520 milijonov dolarjev več kakor pa stroški.

Iz razpoloženja poslancev na tem zborovanju so ameriški reporterji dobili vtis, da ima Tito med narodom ugled kot ga je imel in da je v njegovem boju s kominformom z njim zbornica in ljudstvo.

A propaganda sama na sebi ne ubije, a hujske je, kadar si ekonomsko potisnjen ob steno. Čim je Tito s svojo "kliko" dejal, da ne bo šel nikamor prositi odpuščanja, mu je Moskva napovedala ekonomski bojkot, ki je bil za Jugoslavijo silovit udarec. Kajti vse njeno gospodarstvo je bilo navezvano na trgovino z državami sovjetskega bloka.

Rusija je ustavila ves svoj dovoz v Jugoslavijo in enako je storila Čehoslovaška, Madžarska, Bolgarija in Romunija. In tudi Albanija je zaprla svoje meje ter pričela v Tirani z obravnava proti "fitovcem", kakor jih je Madžarska in pa čehoslovaška ter madžarska vlada.

Jugoslovanska petletka je prišla vsled tega v klešče — a čudo, ni vzel dolgo, ko se je iz njih izmuznila saj v toliko, da je nadaljevala z gradnjo onih podvzetij svojega petletnega načrta, v katerih si je pomagala s potrebnim blagom iz svoje lastne produkcije.

Medtem, ko je zapadni svet pričakoval, da bo Tito padel pod pritiskom svojih bivših zaveznikov, ki so ga vse hkrati zavrgle, pa je ostal na krmilu.

Svef je izprevidel, da ga blok kominformnih držav ekonomsko in s propagando ne bo mogel vreti — mogoče pa bi mu bilo to le s silo.

Obmejni incidenti, največ ob madžarski in jugoslovanski meji, so bili podžigani, a v Beo-

gradu so se zavzeli rajše take insulte prenesti kakor pa da bi napravili kak skok, v katerem bi dobila Moskva pretežno za oboroženo intervencijo. Npr., vse države kominforma imajo med sabo pogodbo prijateljstva ter medsebojne zaščite. Cim bi bila ena izmed njih napadena, bi ji priskočile vse druge na pomoč.

AFL stopa v novo leto zgolj z zahtevo za zvišanje mezde

(Konec s 1. strani)

odboru CIO je lahko reči, da delodajalci lahko dajo višje mezde ne da bi jim bilo treba dvigniti cene. A to se v praksi nikoli ne dogodi. Tebi cent zvišanja, meni dva pennyja več dohodka. Namreč, ako ti da tvoj boss dajm več na uro, si bo zase vzel dva.

Prav malo pa se unije zanimajo za nek drug problem — za nevarnost nove depresije, recesije ali kakor jo že hoče kdo imenovati.

Eksekutiva AFL sama priznava v svojem novoletnem poročilu, da bo število brezposelnih v letu 1950 doseglo 5.100.000, ali milijonov več kot jih je bilo v letu 1949.

Mnogi drugi "eksperti" preokujejo, da če se Marshallov plan izjalovi, in če homo izgubljalni na vplivu in v trgovskih odnosjih po svetu toliko kot dosedaj, je nevarnost za naš gospodarski sistem ogromna. Zed. države sedaj sicer veliko prodajo, a še več pa razdajajo zastoj, v nadi, da le na ta način jim bo mogoče ohraniti stari gospodarski red.

AFL je izdala tudi politično poročilo. Letos bodo namreč kongresne volitve in gre se za "delavske prijatelje". Naštela je 107 članov kongresa, ki so v raznih vprašanih glasovali tako, da delavstvu ni bilo v korist.

Dan jim je namig, da se do prihodnjih volitev še lahko poboljšajo, če hočejo, da bodo znova izvoljeni. Pa se menda za ta stvarila kaj malo zanimajo. Večinoma bodo poslani nazaj v kongres baš zato, ker glasujejo "protidelavsko". Ob konservativnosti ameriških volivcev v njihovi takozvani "politični" akciji človek spleh ne more naj drugega pričakovati.

A prej ali slej bo resno delavsko politično gibanje v Zed. državah spet zaživelo, takšno, kakršnega je tako sijajno in z velikim uspehom propagirjal pokojni Eugene V. Debs.

Mary F. Prasnikar se vrnila

Iz starega kraja se je vrnila Mary F. Prasnikar. Njen dom je v Harwicku, Pa. Sem je dospela 19. decembra in pismo pa nam je poslala z doma dne 26. decembra. Bila tam v imenu SNPJ.

Pravi v njemu, da pozdravlja vse čitatelje Proletarca, članstvo SNPJ ter poslušalce njihovega radio programa. Vošči vsem srečo v novem letu in enako mi nji.

Občni zbor SDC bo 27. januarja

Chicago, Ill. — Občni zbor delničarjev Slovenskega delavskega centra se bo vršil v petek 27. januarja, v uradu na 2301 So. Lawndale Ave. Prične se ob osmih zvečer.

Frank Alesh, predsednik

LISTNICA UREDNISTVA — Tudi ta številka je morala biti zaključena že v petek 30. decembra, ker je bil ponedeljek 2. januarja praznik in tiskarna ni obratovala. Vse, kar je zaostalo, bodisi vsled preobremenosti in počasnosti pošte, ali pa, vsled predčasne zaključitve lista, bo objavljeno v prihodnji številki.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglase, pišite upravništvu za pojasnila.

Mož in vpliv socialističnega gibanja je v preudarnosti, iskrenosti, načelnosti in v pripravljenosti. Brez teh svojstev se kompromitira in diskreditira. Nasprotniki pazijo baš na take hibe in potem kažejo nanje skozi povečalno steklo, če niso že same na sebi dovolj velike. Dobro pravilo: Besede mičejo, vzgledi vlečejo!

Miško Kranjec: Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Razred, ki je bil prej tako negiben, tako ves pod vtisom nečesa grozečega, se je sprostil in ni ga bilo mogoče več zadržati. Zdelo se je, da so pozabili na one resne, razdražene ljudi spredaj in da-obračunavajo med seboj, zakaj zdaj niso več gledali naprej, temveč so se obračali drug k drugemu. Nič ne dvigal roke, ne čakal, da pride na vrsto, in nenadoma je postalo vprašanje maše in Gize postranske stvar, govorili so o nečem drugem.

Kaplan je bil brez moči, da bi zajezil to povodenj, še manj pa, da bi napeljal vodo na svoj mlin! Mlade duše so iztresale pred mrkim tribunalom svoje bridkosti trpljenja in težave svetoivanovske zemlje. Slavni tribunal je moral slišati, kako je Stuhec očital Vargi, da se je "v štali skotil", da je nezakonski otrok, da so razcapanci, drugim, da jim je oče pijanec, in bog ve, kaj bi še prišlo na dan, da ni Giza rekla odločno:

"Zdaj pa mir, otroci! Sedite!" Kakor bi odrezal so razen Stuhca vsi sedli. "Tudi ti, Stuhec! Misliš, da ti bom pošiljala prošnjo?"

Stuhec se je ozrl po gospodi, nato pa potuhnjeno sedel, ker ga ni nihče ohrabil. Ko je slišal Gizin glas, se je zmedel. Tega glasu se je vedno bal. — Gospodje spredaj so molčali, nekaj mučnega je leglo nadnje, dokler ni nadzornik rekel:

"Gospod Magdič, zdi se mi, da ne bomo prišli nikamor. Ali se vam zdi potrebno, da bi še sprasevali?"

Magdič je nekaj časa molčal, pa nazadnje le dodal: "Mislim, da bi vendarle morali vedeti, kaj je bilo... Tedaj je nadzornik vstal in stopil po razredu.

"Povej!" je poklical neko dekletce, "ali se spominjaš, da je gospa učiteljica rekla, da ni treba hoditi k maši, ker ni boga?"

Dekletce je zardelo in ni mogla spraviti iz sebe glasu. "Aneka, nič se ne boj!" ji je zaklical fantovski glas od zadaj. "Niso rekli," je tedaj zajeljal.

"Kako pa so rekli?" Nesrečno dekletce se je ozrlo po drugih, nato pa dejala: "Rekli so, da se nekateri tako vedejo v cerkvi, kakor bi bili v štali. In da tisti, ki ne dajo miru drugim in samo nagajajo, naj rajši doma ostanejo, ker cerkev ni hlev."

"Nič drugega?" je vprašal nadzornik. Dekletce je odkimalo. Tudi drugi so tako izpovedali. Nadzornik se je ozrl po Magdiču in zmignil z rameni. Rekel je: "Gospa, molite za otroki in jih spustite domov. Pridite v konferenčno sobo." Nato je odšel s kaplanom in Rožmanom.

Ko je Giza ostala sama z otroki, se je ozrla po njih. Tri in štiriideset otrok, devet- do desetletnih, je strmelo vanjo, kakor bi pričakovalo eno samo besedo iz njenih ust. Slutili so, da se je odigralo nekaj velikega, česar pa niso mogli doumeti. Tedaj je rekla mirno, a vendar s toplim glasom:

"Dobro, otroci. Ostanite vedno poštene in odkritosrčni! — Molite! Bilo je tako skopo, a so čutili, da je bilo nekaj velikega. Mlada reka se je razlila po cesti in od tod dalje na vse strani po fari, po eno uro daleč po dolinah in klanjih, kjer je takrat bilo toliko cvetja.

3

V konferenčni sobi so okrog nadzornika in kaplana bili zbrani vsi učitelji. A med njimi je vladal zlovešč molk, čeprav so že vsi vedeli, kako je bilo. Zakaj bolno radovedna Manca si ni mogla kaj, da bi ne prisluškovala pri durih Gizega razreda. "Kaplan jo je dobil po grbi!" je vzkljnila, ko je pred onimi stopila v konferenčno sobo. Prele

ji je pomignil na Šmona, ki je stal ob strani. "Oh, naj pa spicelja," je odvrnila na ta namig. "Saj jih je tudi sam dobil, češ kako hodi žret k Stuhčevim!" Šmon se je zdrzil in prislusnil. Odvrnil je:

"Kaj pa to tebi mar?"

"Hm," je nadaljevala Manca nezadržano, "saj so otroci povedali, da so Stuhčeva mati že klali kokoši, da se bo pri njih danes žrlo!" Vsi so postali radovedni, a Manca se je nenadoma spomnila, da bo Pavla zvečer na sestanku z nadzornikom.

Vstopili so nadzornik, Rožman in Magdič. Nekaj minut za njimi je prišla Giza. Bila je sicer mirna, a Manca je opazila, da je to le videz. Pomignila ji je in ji dala prostor ob sebi. Konferenca se je začela v mučnem ožračju. Nadzornik je govoril sprva zelo splošno, o vseh, a so vsi čutili, da je to docela postranska, glavna, Giza, šele pride. In res je kaj kmalu zavil na to pot.

Dejal je, da že dalj časa prihajajo pritožbe zaradi gospe Klemenčeve, da širi komunistem ne le po fari, marveč celo med šolsko mladino. Bil je prepričan, da je kak nesporazum vmes, zlasti, ker se ljudje ne morejo sprijazniti z njo. Zal jim gospa sama daje priložnost, ker ne hodi k maši in jih s tem tako rekoč izziva. Učitelj se mora prilagoditi krajevnim navadam, a gospa se očitno ni hotela. Vendar je potrpežljiv z njo, da bi ji ne otežil življenja. Zgodil se je tudi kaj mučen incident v gostilni, ki ne dela časti ženski, prav gotovo pa ne učiteljski. Učitelj mora braniti svoje dostojanstvo, a ne s pretepanjem! Vendar je molčal. Pa je prišlo še hujske! Odločil se je, da pojde sam, namesto komisije, ker je upal, da ni tako hudo. Priznati mora, da je zadovoljen, ker se ni prenegil s komisijo, zakaj izkazalo se je, da stvar ni tako strašna, marveč da gre za nesporazum. Otroci so — in ni jim zameriti — napravili iz mušice konja, zaradi česar ponovno svari učitelje, naj pazijo na vsako besedo. Otroške duše drugače dojemajo kakor stari ljudje. Pa se celo tako zgodilo, kakor v tem primeru, ko je gospa hotela dobro, otroci pa so

Ce mi nihče drugi noče braniti moje ženske časti in učiteljske časti, si jo bom sama, pa naj vam to, gospod nadzornik, ugaja ali ne.

napak razumeli, in si zapomnili le nebstveno, naj namreč ne hodijo k maši. Gospo popolnoma razume. Glede pouka ji nima kaj očitati, otroci so dobro znali. Pač pa je opazil, da je gospa nervozna, kar mu je popolnoma razumljivo, ker je bila brez službe in zdaj še ti, ne docela opravičeni očitki. In ker bi vse to lahko slabo vplivalo na nadaljnji pouk, ji predlaga, naj zaprosi za štirinajstdnevni dopust, da si odpočije. On sam bo priporočal, da se ji ta dopust odobri. Na uspehu ji sicer čestita, želi pa in pričakuje, da se poslej kaj podobnega ne bo ponovilo.

Giza je mirno poslušala njegov govor, ko pa je prenehal, je prosila za besedo. "Zakaj," je dejala med drugim, "kar tako ne morem prek vseh teh očitkov. Ne želim, da bi me gospod nadzornik hvalil, ker ne delam zaradi pohvale, temveč, da bi se ljudje izobrazili. Prosvetna politika se lahko spreminja, jaz pa kot učiteljica moram delati tako, da bo ljudstvu najbolj koristno. Ko sem prihajala k Svetemu Ivanu, nisem želela, da bi me čakali z godbo in govori. Pač pa sem želela in upala, da me pustijo pri miru. Hotela sem dostojno opravljati svojo dolžnost. A še pruden sem prišla sem, so tu ljudje o meni vedeli že mnogo neverjetnih zgodb. In potem po vrsti sama podtikanja in izzivljanja. K maši ne hodim, razen, kadar pride name red, da pazim na otroke. A nikomur na ljubo ne bom hodila hinavčit v cerkev! Dovož žalostno je, da mora učitelj igrati pred ljudmi pajaca. Zato pa danes učitelj tudi nima nikake časti pa tudi nikakega značaja. Moral bi biti ljudski vzgojitelj, ne pa njegov hlapec! Ne vsiljujem se ljudem, da bi jim kazala pot, a za njimi capljati tudi ne morem! Kar se pa tiče tistega pretepa v gostilni, kamor nisem želela iti, najmanj pa, da bi tam pijančevala, povem samo, da bom vsakogar, ki bi me izzival na tako sramoten in nedostojen način, pa bodi to potem navaden mežnar, ali grof, tako vsekala, da ga bo minilo veselje brisati se obme kot da sem cunjca.

(Dalje prihodnjič)

Tom Bešenič

Spet smo izgubili enega izmed pionirjev, ki je bil v naših vrstah od početka. To je Tom Bešenič, ki je že mnogo let živel v Detroitu.

Po rodu je bil Hrvat. V Ameriko se je priselil že dolgo tega. Udeleževal se je med Hrvati, Slovenci in Srbi. V društvenem življenju pa se je osredotočil v Hrvatski Bratski Zveznici (ona leta se je imenovala Hrvatska Narodna Zveznica), v kateri je postal glavni predsednik.

V nji je bil vodja socialistične struje ter uspešno vodil bitke s konservativnimi narodnjaki, ki sta jih vodila don Niko Grškovič, Josip Marohnič in drugi.

Pokojni Tom Bešenič je bil po ustanovitvi Jugoslovanske socialistične zveze zelo delaven v nji ter ji s svojim vplivom v napredovanju veliko pomagal.

Narodnik Proletarca je bil od početka in ima še sedaj plačnega precej za naprej. Minula leta se vsled starosti in utrujenosti ni v javnem življenju več udeleževal. A bil je naš prijatelj in kadar je nam kaj prišel — je nas vzpodbujal — čes, nekdo mora nadaljevati!

Časten mu spomin. Preostalim naše iskreno sočutje.

THRU THESE MANY YEARS WE HAVE KEPT FAITH:

With Safety for Your Savings,
With Good Dividends, Twice Each Year

Thus, We Merit Your Continued Participation in 1950

Jugoslav Savings & Loan Association

2610 SOUTH LAWDALE AVENUE
Chicago 23, Illinois LAwndale 1-2344

JOSEPH OVEN, President
ANTON TROJAR, Vice President

DONALD J. LOTRICH, Secretary.
ERNEST J. DRESHAR, Ass't. Secretary

JACOB ZUPAN, Treasurer

Established January 15, 1919

Assets Over 3 Million Dollars

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CAnal 6-7172-6-7173

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1950

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite
PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave, Chicago 23, Ill.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CRAWford 7-2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Residence:
221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

War, Controls and Private Profits

Some of the columnists who's stuff appears in the daily papers are deeply alarmed by the way the capitalist system is being crowded into narrow spaces. Especially are they concerned about the spread of communist influence in China — a development which, unless checked, probably will spread over all of Asia.

Well, how does that affect you? The columnists answer that too. They say quite truthfully that some materials are at stake in Asia, materials without which we will have a hard time maintaining our present living standards. They don't stress the fact that a capitalist economy will find it almost impossible to deal with communists, but every now and then they hint that way.

What shall we do about it? Do you want another war? Would you be willing to try a go with Soviet Russia and her satellites right now? Do you think even a victory would leave you better off?

Those questions are important. Because there is nothing to encourage the hope that the commies are going to stop pushing. And, that being the case, the only thing we can do about present trends is to either knock the tar out of the Communists everywhere in the world or put ourselves in a position to do business with them.

We have said that the latter alternative is "almost impossible" for a capitalist America. We believe we were conservative in slipping in that word, "almost." One reason is that communists work to get things while capitalists work to sell things. Another is that communists have no respect whatever for the claims of private capital to ownership of land and industries and will take what they want whenever they are strong enough to do so.

However, we could live in the same world with communists if we'd socialize our economy here in the United States and start producing for use.

Or would you rather fight? If you would — and do — the chances are that you're going to be controlled as Americans never thought they would be controlled. And in the end you probably will be minus that degree of freedom for which you'll be fighting.

Even if capitalist America fails to meet the issue with the communist world, the chances are strong that we — the people — are going to submit to socialization of a sort after the cost of cold wars and the further encroachments of communists make it impossible for capitalism to function in a free society.

If we are right about this — and capitalism's highbrows fear that we are — then wouldn't it be better for US to do the socializing right now? To socialize things instead of people. To plan and manage democratically instead of being planned for? To scrap a system that simply can't continue to exist unless it can sell the surpluses produced by exploited American workers, and produce entirely for our own use?

— Reading Labor Advocate

"Champion" of Americanism is A Phony

By ALLAN L. SWIM

Not long ago a florid-faced fat man from New Jersey entered a surprise technical plea of "nolo contendere" while on trial in a Washington, D. C., court.

This meant, in effect, that he was throwing himself on the mercy of the court and was no longer challenging the government's contention that he was a crook.

The amount of money involved in the case was comparatively small but the trial was big news because the defendant was Rep. J. Parnell Thomas, a Republican who posed as an authority on Americanism.

Thomas, former head of the House Un-American Activities Committee, was charged with receiving salary kick-backs from employees and with filing false financial information with the government.

The CIO News made numerous attacks on Rep. Thomas before he was indicted, and on Nov. 15, 1948, this paper said editorially:

"Rep. J. Parnell Thomas, who 'tried' many Americans in the headlines, is going to have his own trial in court.

"He will have full opportunity to exercise the constitutional rights which he has denied to others.

"He will have a chance to confront his accusers and have them cross-examined by an attorney of his own choosing.

"This is as it should be.

"However, if our judicial system operated along the lines of the House Un-American Activities Committee, which Thomas heads, he already would be behind bars."

Thomas—the man who served as a judge of good citizenship—didn't even choose to fight the good fight when he was brought to trial.

The Thomas affair makes me recall the case of another "great patriot"—former Rep. Andrew J. May of Kentucky.

May was whooping it up for America during the war and became so enthusiastic about prosecution of the conflict that he advocated the drafting of labor.

Later May was convicted on a charge of bribery in connection with war contracts and sentenced to eight months to two years in prison.

And in the same week that Thomas pleaded "nolo contendere" the U. S. Supreme Court upheld May's conviction.

It would be unfair, of course, to assume from these two cases that our Congress is loaded with crooks. But it would be fair to wonder out loud about the real character and real intent of some of the lawmakers who go about beating their chests in the name of "good, old-fashioned American democracy."

Thomas and May serve as symbols of the bad we find in government and serve again to remind us of the gullibility of the public.

For each May and Thomas thank goodness, there are hundreds of honest, forthright public servants. Some of them speak up boldly for what they think is right—for what they think is good for all the people. Others just do their jobs quietly and efficiently—and the public hears little or nothing about them.

There are, of course, a number of conclusions one might draw from the Thomas and May cases—but, personally, I'd rather end this column by wondering about:

1. Do the editorial writers who once lauded Thomas feel a bit sheepish today?

2. Do those who supported May in his "draft labor" move feel that they foolishly followed a phony "champion"?

3. Can—and will—Congress do anything about the people persecuted by the Thomas Committee now that its former chairman has revealed himself to be a complete phony?

Justice

Tokyo Rose, who led many an American to his death by her broadcasting during the war, recently was sentenced to a light prison sentence for her misdeeds.

Now comes another case equally obnoxious — that of Henry A. Blackmer, who robbed the American people of millions upon millions of dollars, fled America, then came back, paid up a pica-yunish \$20,000 and was set free to live on the ill-gotten millions he acquired.

But the man who steals a loaf of bread or a pound of meat to feed his starving family goes to prison usually for ten years or so. — The Progressive Miner

Put Those Bricks Away

A lot of the boys who believe in the dog-eat-dog philosophy of John D. Rockefeller I, and J. P. Morgan I, are busy heaving bricks at the Fair Deal on the basis of recent election returns in Australia. In that country a coalition of Liberals and Country Party members knocked the pro-welfare Labor Party out of power.

"Aha!" cry the anti-"statism" and anti-"welfare state" gents. "See people really don't want the government to help them. They want free enterprise." (They mean, of course, their kind of "free enterprise.")

But the Australians did not demonstrate any such desires in their voting. The new Prime Minister, Robert Menzies, favors, among other things:

A national health program involving substantial government subsidies to hospitals and other branches of medical service.

National insurance against sickness.

National insurance against unemployment.

National insurance for the aged.

National insurance against widowhood.

Full employment policy.

Development by government initiative of the country's interior.

Farm price supports very similar to the Brannan Plan.

In other words, conservatives can win elections if they promise to carry out welfare services by the state.

Lay those bricks down, boys.

— League Reporter.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

The press campaign against "babushkas" that we mentioned last week continues. Babushkas, in case you don't know, are those colorful oversize handkerchiefs that the girls wear on their heads. Of all the things the girls have worn on their heads, they seem alike the most practical and the most charming.

We first noticed the battle against the babushka when Col. McCormick sent forth a columnist from his bomb-proof Tribune shelter to induce the girls to make bonfires of them, alleging they were fit to wear only in a Russian potato patch. Having heard that something like a cold war is on, we thought this fashion note sounded a bit sinister.

Then comes advice to young ladies in the more sedate Chicago "home" paper, the Daily News, that "It's a job or babushka girls, take your choice."

The News quoted personnel executive of a large employment bureau as saying: "If we could only get those horrible rags off the girls' heads, the girls will get some of the good top jobs now going begging." Think of it... chances to start-in at the top, girls, and all passed up because of babushkas! And with the top jobs left unfilled, what's to stop the whole world economy from going smash? Isn't what they do at those top jobs mighty important... or could it be that the work done in the top jobs does not matter, and doesn't upset things like when steelworkers or coal miners strike?

The News quotes another employment head as saying "Get the babushkas off the girls and the girls will get the jobs," and adds, "Remember, this advice comes from big business."

That's where we thought it came from in the first place. It may turn into a battle as important as that in which the textile industry overrode the movie industry's objections to conditioning the female mind so they'd want longer skirts. (The movies didn't want their recent current-day situation pictures to look dated.) Apart from whatever light that may cast on how people get to think they want what they think they want, it does provide at least a new and original

explanation for unemployment and business-breakdown, far better than sun-spots... It's those babushkas!

Now Video's the villain. Chicago Public Library blames it for cutting down on the circulation of books. New York school principals blame it for the fact that about four times as many pupils have failed to pass as used to. Seems they can't keep one eye on the television and one eye on the book, and do homework as they used to by radio listening to the gangsters' cackle as they killed folks by blow-torch torture and the similar monstrosities that American advertising agencies class as entertainment. Maybe if they had their lessons over the old crystal sets while they watched the television they would hatch into someone's ideal of a muddle-headed citizen.

Anyway, according to some standards, education is futile. Harvard economist Seymour Harris has come out with a book "The Market for College Graduates," forecasting perhaps as many as 14 million college graduates in the market by 1968, no market for their training, and thus a large "frustrated intelligentsia." But then again, if instead of using our intelligence to try to make money for some member of the malignant minority, we used our intelligence to recapture the world from them, folks might not feel so frustrated. Intelligence actually could exist even if we didn't use money.

— Industrial Worker

Injury Toll

It's getting to be safer to work in manufacturing plants, but the accident toll is still high, the Bureau of Labor Statistics reported.

During the third quarter of 1949, over 85,000 factory workers were disabled by injuries. Of these, 4,400 were left with permanent impairment and 300 died. That's about 17 per cent below the same quarter of last year, but it represents a slight seasonal increase over the previous three months, the Bureau said.

Of Course

Teacher: "Harold, in the sentence 'I saw a girl climb the fence,' how many 'I's would you use?" Harold: "Both of them, teacher."

What is a Super Class?

From time to time we have used the phrase "super class" to describe a condition we see in the future of our nation. What do we mean by that?

Well, we mean a class that has special privileges, whether gained by usurpation or by law.

An example was given by Drew Pearson recently in a radio broadcast. He said that Margaret Truman, the President's daughter, has a secretary for which the taxpayers are spending somewhat more than \$5,000 per year. Pearson did not go into details—possibly because he thought he had said enough. So far as we are concerned, if the American people are taxed to smooth the way for daughter Margaret, then that young lady is a member of a super class.

Another example is the new practice of legislators to vote "tax-free" expense accounts" to public officials. Such grants keep so-called "public servants" in a lower income tax bracket than they otherwise would be. They also give a cushion to tax-levying officials upon which they can safely rest while increasing levies upon the rest of us. That makes them members of a super class, since it places them in a position above that occupied by ordinary citizens.

And still other examples are found in the cases of lawmakers Andrew J. May and J. Parnell Thomas who cheated the government while in positions of trust and over long periods of time. These men are now in prison. But their sentences are pointedly out of line with what a private citizen might expect for a much less-despicable crime; less in fact, than the year in prison which was recently imposed in a simple libel case. And so we say that, prisoners though they are, May and Thomas are members of a super class who, even in crime, enjoy advantages over the rest of us.

Of course, the most "super" of them all is the class that is permitted to exploit labor — the owning class of America. Altogether because of what they have, and not at all because of any service they perform, those owning super-citizens are permitted to exploit useful men and women with the full sanction of law. Moreover, they are extolled by capitalism's policy-makers for the admiration of the rest of us. Profit-takers are members of a super class.

Well, we challenge that sort of thing from time to time. Moreover, we are afraid of it right now because we are living in times of great social changes and don't want our government to be used for the establishment and protection of a new super class that will use new methods to preserve a class relationship under which the many will continue to serve a few.

— R. L. A.

Steel Dictators Take it Back

United States Steel's announcement to increase the price of steel by \$4 a ton did not surprise us. Nor, for that matter, do we believe many people, including steel union officials, expected anything else. The steel companies are proceeding according to a time-dishonored pattern when they take from the general public all that they are forced to concede to their own employees — and more.

Nor do we believe the threat or the fact of an investigation of steel profits will have any effect that will make life easier for consumers. Once again the price level is going up.

We can't hat the steel workers for pressuring a pension out of the corporations for which they work. The general economy can afford to pension workers who have reached the age of 65 years, so why should workers everywhere not make that kind of relief a goal.

However, while we concede to workers the right to use their organized power to improve conditions within their own spheres, we regret that that is just as about as far as they go.

Moreover, that is about as far as they can go so long as the industries are privately owned and operated primarily for the profit of owners.

It is because we recognize the limitations that surround private-profit capitalism that we continue to agitate for a socialized economy.

When everybody owns the means of creating wealth, then everybody can join together and plan for everybody's welfare. And not until then.

Coal miners get wage raises and coal prices rise. Steel workers follow suit. The printers, building workers, even store clerks get more money only to find that the bosses pass the burden along to the consumers.

And the people who get the raises in the first place are the consumers.

When the cycle is completed nobody is better off than they were in the first place. The same unions that battled successfully for higher wages publish charts to prove that the spread between what they receive and what they pay to live is greater than ever before. That justifies new demands and the struggle is launched all over again.

In a socialized economy wages and prices will be matters of twin public concern. Workers would then be able to regulate the distribution of labor and of goods in such a manner that the whole of what Labor produces will be distributed among those who produce and serve. There need be no provision for mere ownership when the people do the owning. Then there will be none to increase their take percentage-wise with the re-

sult that the more wages one group of workers gets the less spending power all workers have.

There is experience enough in the annals of capitalism to prove that mere dollars do not determine the degree of prosperity for wage-earners. Forty years ago prevailing price levels would have cost steel workers to live on wages on the wages they receive today. But there was nothing regal about the existence of the higher-paid workers of 1949.

We don't question the right of any useful toiler to anything the economy can provide. But neither are we enthusiastic about a squirrel-in-cage run-around of wages and prices.

The time is rotten ripe for the abolition of the wages and profit system. The welfare of workers in all crafts demands a Socialist economy. We can only hope that enough workers will understand that in time to prevent the calamity of all-out inflation and unite for a better and more scientific economy before the present crazy rat race blows up in their faces.

— Reading Labor Advocate

Pamphlet Tells How to Avoid Mental Ills

The stress and strain of modern living is pretty hard on most Americans. Some public health authorities say that on any given day, half of the people in our hospitals are victims of mental diseases, and that every year 150,000 more mental cases are admitted.

Low income Americans can't afford psychiatric treatment even if there were enough psychiatrists to go around. Is there anything people can do themselves, if they are worried about their state of mind?

Yes, says a pamphlet published by the Public Affairs Committee, Inc. It's called "Mental Health is a Family Affair," and it is written by Dr. Dallas Pratt and Jack Neher of the National Mental Health Foundation.

The pamphlet stresses preventive measures, such as better family relations and new techniques in social organization, instead of psychiatric treatment. It gives the causes of many personality problems in families, tells how some new ideas are helping families overcome these problems, and shows how these promote mental health.

"Mental Health is a Family Affair" is No. 155 in the series of popular factual pamphlets issued by the Public Affairs Committee, Inc., 22 East 38th St., New York 16, N. Y. Price is 20 cents.

Women have more strength in looks than we have in our laws; and more power by their tears than we have by our arguments. —Salville.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

"BAD NEWS TONIGHT," said an office visitor as he eased himself into the chair across from mine.

"How come, Gabriel," I asked.

The O. V. grinned. "My name ain't Gabriel and I'm not a hooter," he countered, "But this news came in on the radio last night and I tell you it's bad."

"Maybe I missed it," I replied by way of encouragement.

"Well," said the O. V., "it's from the farm belt. Some guy in Washington who figures such things in advance is telling us that we're due for another bumper harvest of all kinds of food. And you know what that means."

"It means we eat," I suggested.

"Nothing of that kind. It means that Harry Truman is right when he says that what this country needs is more money. And that means that they're going to keep right on digging into my pay envelope to get what is needed."

"You know the story as well as I do," he went on. "The more there is the more the country buys up. That's to make things scarce so that the farmer can get a good price for what he sells to me. And so bumper crops mean that we're hooked both ways; when we buy to eat and when Truman-buys to hoard."

WELL FELLOW VICTIM, where's the flaw in our Office Visitor's logic? And what do you think of a system that forces our government to tax us to keep our own living costs high?

By the way most of you are kicking about the cost of living and those tax deductions, you must be agreeing with the O. V. But when it comes to voting you tell Harry to keep right on using your money to rig the market against you.

And if abundance is calamity, what could possibly happen that would give us an excuse to cheer? Answer the latter question and you may understand what a crazy system this private-profit capitalism has become.

The answer, so far as wage earners are concerned, is that shortages and waste and war and the calamities of nature are what make workers feel secure and prosperous.

That was how things worked out during the two wars that men now living went through. Workers were in demand then. Wages were high, and jobs were plentiful. Everything that was produced on farms and in factories was needed.

SUCH IS THE nature of our private-profit economy that most of us are benefitted more by wars and earthquakes than by bumper

crops. And that's one big reason why Socialists have spent so much time and energy on the fruitless task of trying to inaugurate a different system.

The thing about capitalism is that it is planned for scarcity and not for abundance.

But we could plan for the full enjoyment of all the plenty that is possible if we'd only decide to produce for the use of everybody instead of for the profit of those people who own the means of producing and distributing what everybody needs.

OUR OFFICE VISITOR was right. Surpluses ARE "bad news" for people who live by selling their labor power. For such is the nature of our private-profit economy that the big aim of the owners for whom we produce is to GET RID OF things for their own profit rather than to use them for human welfare.

Americans Want Insurance, Not Medical Charity

President James L. McDevitt of the Pennsylvania Federation of Labor asks some questions about health insurance:

"Ask yourself, what would you do if tomorrow your wife or husband had to go under a specialist's care in a hospital for six months?"

"Your bill would probably be between \$3,000 and \$4,000. Where would you get it? Mortgage your house? Borrow from friends? Or go on charity?"

"Ask yourself, wouldn't it be better for all of us to pay a little each month of our working lives so that a sudden family medical tragedy didn't have to be family bankruptcy as well?"

"The average American wants to pay his bills... he doesn't want free 'socialized medicine.' He does not want charity."

That's right. Americans want—and need—national health insurance.

Finds "Hearing Aid" May Cause Ear Injury

The Federal Trade Commission has ordered Edward Baum of Philadelphia, manufacturer of a device called the Mega-Ear-Phone, to cease claiming that the device will enable a deaf person to hear or that it will not injure the ear. The Commission's order declared that insertion of the device in the ear without expert supervision may cause injury.